

# اولویت بندی موضوعات پژوهش در آموزش دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان به روش دلفی

شادمان نعمتی<sup>۱</sup>، \*فریبا عسگری<sup>۲</sup>، آبتین حیدرزاده<sup>۳</sup>، عالیا صابری<sup>۴</sup>، محمد هادی بهادری<sup>۵</sup>، سودابه حدادی<sup>۶</sup>

<sup>۱</sup> گروه گوش، گلو، بینی و جراحی سر و گردن، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران  
<sup>۲</sup> گروه پرستاری، دانشکده پرستاری مامایی شهید بهشتی رشت، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران  
<sup>۳</sup> گروه پزشکی اجتماعی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران  
<sup>۴</sup> گروه نورولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران  
<sup>۵</sup> گروه آناتومی و جنین شناسی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران  
<sup>۶</sup> گروه بیهوشی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی گیلان، ایران

تاریخ دریافت مقاله: ۹۱/۸/۲۰

تاریخ پذیرش: ۹۱/۱۱/۱۷

## چکیده

**مقدمه:** تعیین اولویت‌های پژوهشی یک فرآیند علمی است که به منظور اختصاص منابع برای بهترین استفاده بنا نهاده شده است و از اصول استراتژیک رهبری در هر ساختار پژوهشی است نظر به اهمیت و نقش تحقیقات علمی در برنامه ریزی‌های خرد و کلان، و نیز با توجه به اینکه پژوهش‌ها باید در راستای نیازهای اصلی جامعه مربوطه باشد، هدف این مطالعه تعیین اولویت‌های پژوهشی در حیطه آموزش از دیدگاه دست‌اندرکاران امور آموزش پزشکی و اعضای هیات علمی دانشکده پزشکی بود.

**روش‌ها:** این مطالعه توصیفی- مقطعی بر روی ۳۰ نفر از اعضای هیات علمی خبره دانشگاه علوم پزشکی گیلان انجام شد. محیط پژوهش دانشکده پزشکی شهر رشت بود. روش جمع‌آوری اطلاعات، به روش دلفی و در سه مرحله انجام شد. داده‌ها پس از جمع‌آوری با استفاده از نرم افزار آماری SPSS تجزیه و تحلیل گردید. پس از محاسبه میانگین نمرات کلیه شرکت‌کنندگان درخصوص هر عنوان، عناوینی که از نمره‌های بالاتری برخوردار بودند به عنوان موضوع دارای اولویت بالا در حیطه مربوطه قرار گرفت.

**یافته‌ها:** نتایج حاصل از اتفاق نظر اعضای هیات علمی شامل ۸۹ عنوان پژوهشی در ۶ حیطه پژوهش در آموزش به عنوان اولویت ارائه گردید و پس از نمره دهی و تجزیه و تحلیل حیطه‌های مختلف، در نهایت درمورد عناوین ۶ حیطه مختلف اتفاق نظر به دست آمد و در مرحله نهایی در هر حیطه به ترتیب: برنامه‌ریزی آموزشی ۳۹ عنوان، ارزشیابی آموزشی ۱۹، اعضای هیات علمی ۱۳ آموزش مداوم ۵، مدیریت آموزشی ۱۰ و در حیطه دانشجویان و استعدادهای درخشان ۳ عنوان تایید گردید.

**نتیجه‌گیری:** باتوجه به ضرورت تحقیق در امور آموزشی، به نظر می‌رسد که تعیین اولویت‌های پژوهشی در حیطه آموزش علوم پزشکی یکی از اهداف اصلی برنامه راهبردی حوزه‌های آموزشی و هماهنگ سازی فعالیت هسته‌های آموزشی دانشکده‌ها با سایر فعالیت‌ها برای پاسخ به نیازهای کلان جامعه، ضروری می‌باشد.

**کلید واژه‌ها:** اولویت‌بندی، روش دلفی، پژوهش، آموزش

## مقدمه

باتوجه به نقش انکارناپذیر پژوهش در توسعه همه جانبه و به لحاظ نیاز و موقعیت فعلی کشورمان به تولید دانش، در راستای سیاست‌های پژوهشی کشور، در حال حاضر معاونت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها، بستر مناسبی برای بروز و ظهور خلاقیت‌ها و کشفیات، ارتقای سطح کیفی و کمی فعالیت‌های پژوهشی فراهم نموده اند. در طی سال‌های گذشته علاوه بر معاونت‌های پژوهشی دانشگاه‌ها، (Educational and Development Center) EDC (مراکز مطالعه و توسعه آموزش نویسنده مسئول: فریبا عسگری، رشت. دانشکده پرستاری و مامایی شهید بهشتی. asgari\_f@gums.ac. Ir

علوم پزشکی) معاونت‌های آموزشی دانشگاه‌ها هم به مقوله‌های پژوهشی اهمیت خاصی داده‌اند و در سطح وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی نیز در سالیان اخیر اهمیت ویژه‌ای به مقوله «پژوهش در آموزش» داده می‌شود. (۱) به انجام رساندن و رهبری تحقیق در توسعه منابع انسانی، برای سلامت و بهداشت و تقویت و اصلاح برنامه‌ها و روش‌ها و سیستم‌های آموزشی یکی از علائق عمده و اصلی EDC می‌باشد. مرکز مطالعات و توسعه آموزش، درصدد است تا تحقیق را در زمینه آموزش هیئت علمی و دانشجویان، با حمایت از تحقیق و تتبع در پژوهش در آموزش علوم پزشکی / پاییز و زمستان ۱۳۹۱؛ ۴ (۲) / ۱

دانشکده‌ها و اعضاء هسته‌های توسعه و وابسته آن‌ها که در حال انجام دادن این پروژه‌های تحقیقی می‌باشند، ارتقاء ببخشند. (۲)

واحد پژوهش در آموزش یکی از زیرمجموعه‌های مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی است که با هدف ارتقاء کمی و کیفی فعالیت‌های پژوهشی در زمینه آموزش از طریق گسترش فرهنگ پژوهش در آموزش، هدفمند کردن تحقیقات آموزشی، ارائه مشاوره‌های پژوهشی و بسترسازی تصمیم‌گیری‌های آموزشی با استفاده از نتایج طرح‌های کاربردی و نیز گسترش دسترسی به منابع آموزش پزشکی در دانشگاه مشغول به فعالیت می‌باشد. (۳) واحد پژوهش در آموزش تاسیس گردیده است تا در راستای رسالت اصلی معاونت آموزشی دانشگاه که ارتقاء کیفی سطح آموزش در دانشگاه می‌باشد از طریق همکاری و حمایت در انجام پژوهش‌های آموزشی ضمن برطرف نمودن مشکلات و نیازهای آموزشی دانشکده‌ها و دانشگاه، گام مؤثری را در ارتقاء کیفیت آموزش در سطح ملی و بین‌المللی بردارد و زمینه تولید و انتقال دانش مربوطه به این حوزه را طی سال‌های آتی ارتقاء ببخشند. (۳، ۴)

از آنجا که اهداف کمیته پژوهش در آموزش حوزه معاونت آموزشی دانشگاه‌ها و هسته‌های توسعه آموزش دانشکده‌ها (EDO (Educational and Development Office)، شامل هدفمند نمودن پژوهش در آموزش دانشگاه‌ها و حمایت از محققان، توسعه استفاده از نتایج تحقیقات کاربردی در حل مشکلات و افزایش آگاهی جامعه است (۴، ۲)، این مهم جز از طریق یک راهکار منطقی که همانا تعیین اولویت‌های پژوهشی است میسر نمی‌باشد. (۵)

تعیین اولویت‌ها، فرآیندی مهم در مدیریت پژوهشی کشورها بشمار می‌رود که اهمیت آن به‌ویژه در زمان تخصیص منابع محدود مالی و انسانی دو چندان می‌شود. اما فراهم‌آوری مبنایی منطقی، برای تعیین اولویت‌ها خود نیازمند وجود اطلاعات پایه‌ای و داشتن دیدی تحلیلی همراه با استدلال و قضاوتی صحیح است. اولویت بندی حرکتی در راستای عدالت اجتماعی است، تنها از این مسیر است که پژوهش در حوزه آموزش به سمت توسعه رهنمون می‌شود. (۶)

باتوجه به ضرورت تحقیق در امور آموزشی و با عنایت به این‌که پژوهش در آموزش علوم پزشکی در دنیا به صورت یک موضوع خاص، گسترده و جدی، تاریخیچه طولانی نیز ندارد (۷)، به نظر می‌رسد که تعیین اولویت‌های پژوهشی در حیطه

آموزش علوم پزشکی یکی از اهداف اصلی برنامه راهبردی حوزه‌های آموزشی و هماهنگ‌سازی فعالیت هسته‌های آموزشی دانشکده‌ها با سایر فعالیت‌ها برای پاسخ به نیازهای کلان جامعه ضروری می‌باشد (۴، ۸). لذا پژوهشگران به انجام این مهم (تعیین اولویت‌های پژوهش در آموزش) به عنوان یکی از اهداف راهبردی دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان مبادرت ورزیدند تا بتوان از این طریق قدمی هر چند ناچیز در انجام پژوهش‌های کاربردی جهت ارتقاء آگاهی اساتید در زمینه مسائل نوین آموزش پزشکی و انعکاس نظرات آنان و تحلیل مسائل و مشکلات موجود در زمینه فعالیت‌های آموزشی برداشته شود.

### روش‌ها

این پژوهش توصیفی-مقطعی در دانشکده پزشکی دانشگاه علوم پزشکی گیلان در سال ۱۳۹۰ در شهر رشت انجام شده است. جامعه آماری شامل کلیه اعضاء هیات علمی عضو EDO (هسته مطالعات و توسعه آموزش دانشکده پزشکی) دانشکده (۴۰ نفر از اعضای هیات علمی گروه علوم پایه و بالینی) و مدیران گروه‌های آموزشی (۱۴ نفر) بودند. البته در نهایت افرادی که تا پایان طرح همکاری خودشان را ادامه دادند ۳۰ نفر بودند. در این مرحله، اهداف طرح و چگونگی انجام روش دلفی<sup>۱</sup> به آدرس پست الکترونیکی این افراد و همچنین به عنوان نامه رسمی به مدیران گروه‌های مختلف آموزشی دانشکده ارسال گردید. معیارهای ورود به مطالعه، تمایل به شرکت و دارا بودن شرایط جامعه پژوهش (عضو هیات علمی گروه علوم پایه و بالینی) و معیارهای خروج، عدم همکاری و عدم تکمیل پرسشنامه‌ها در هر مرحله بود. جهت جمع‌آوری داده‌ها از روش دلفی استفاده گردید که یکی از کاربردی‌ترین فنون توافق‌یابی است که به منظور توافق جمعی درباره یک موضوع از طریق گردآوری سیستماتیک نظرات و عقاید گروهی از صاحب‌نظران و کارشناسان بطور مستقل با استفاده از پرسشنامه صورت می‌گیرد. (۹، ۱۰)

روش دلفی در سه مرحله انجام شد. مراحل به ترتیب عبارت بودند از:

**مرحله اول:** در ابتدا سؤال مورد نظر تحقیق را مشخص نموده و پرسشنامه‌ای با عنوان: تعیین اولویت‌های پژوهشی با محوریت پژوهش در آموزش دانشکده پزشکی به پست الکترونیکی اعضاء ارسال گردید و از آنان خواسته شد عناوین

پژوهشی در رابطه با پژوهش در آموزش را به صورت کاربردی و عملیاتی در آن فرم اعلام نمایند. البته لازم به ذکر است که افراد بر اساس تخصص و حوزه کاری خود اولویت‌ها را مطرح نمودند. پس از بازگشت پرسشنامه‌ها، مرحله بعدی روش دلفی آغاز شد.

**مرحله دوم:** تجزیه و تحلیل پاسخ‌های واحدهای مورد پژوهش و بازگشت به افراد به منظور اولویت‌بندی عناوین انجام شد. به این منظور، موارد مطرح شده با همدیگر ادغام شدند و عناوین مشابه به شکلی که کلیت و شمول بیشتری داشت در فهرست آورده شد. فهرست‌بندی موضوعات برحسب میزان تکرار آن‌ها در پرسشنامه‌ها انجام شد، بطوری که هر موضوعی بیشتر تکرار شده بود، در اولویت بالاتر فهرست آورده شد. در ضمن از عناوین و اولویت‌های پژوهش در آموزش سایر دانشگاه‌های کشور که جزء موارد ذکر شده توسط اعضای محترم هیات علمی این دانشگاه نبود نیز تعداد معدودی به این فهرست اضافه شد. فهرست نهایی به همراه مقدمه‌ای درخصوص چگونگی انجام کار به شکل یک جدول شش ستونی تهیه شد. ستون اول مربوط به عناوین پژوهشی حیطه‌های پژوهش در آموزش (حیطه‌ها شامل: برنامه‌ریزی آموزشی، اعضای هیات علمی، دانشجویان و استعدادهای درخشان، ارزشیابی، مدیریت آموزشی و آموزش مداوم) و ستون‌های بعدی، برای امتیاز دهی اولویت‌بندی از مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت استفاده شد. (یک: کاملاً مخالفم/ دو: مخالفم/ سه: موافقم/ چهار: کاملاً موافقم/ صفر: نظری ندارم) مجدداً، این جدول امتیاز دهی به پیوست عناوین حیطه‌های پژوهشی به پست الکترونیکی واحدهای مورد پژوهش ارسال گردید.

**مرحله سوم:** پاسخ افراد مجدداً تجزیه و تحلیل شد. در این مرحله میانگین اولویت‌ها به دست آمد، بدین گونه که باتوجه به امتیازی که افراد به هر کدام از عنوان‌ها داده بودند جمع نهایی نمره‌ها محاسبه شد و از میان ۸۹ عنوان مرحله قبل،

۵۰ عنوان با بالاترین امتیازات مشخص گردید. این فهرست نیز مجدداً در اختیار اعضای هیات علمی قرار گرفت تا در این میان عناوین با بالاترین اولویت را برای بار دوم براساس سیستم نمره دهی لیکرت مشخص کنند. داده‌های نهایی با استفاده از نرم افزار آمار، SPSS. Ver.13 میانگین نمرات کلیه شرکت کنندگان در خصوص هر عنوان بدست آمد و عناوینی که از نمره‌های بالاتری برخوردار بودند در اولویت قرار گرفتند. توضیح روش کار در هر مرحله از طرح و هدف مطالعه به شرکت کنندگان و خروج آن‌ها در صورت عدم تمایل جهت شرکت در هر مرحله از طرح از ملاحظات اخلاقی طرح بود مورد دقت قرار گرفت.

### یافته‌ها

در نهایت ۳۰ نفر از اعضای هیات علمی (گروه علوم پایه و علوم بالینی) در تمام مراحل تحقیق به همکاری خود ادامه دادند. در مجموع تعداد ۸۹ عنوان پژوهشی به عنوان اولویت ارائه گردید و پس از نمره دهی و تجزیه و تحلیل حیطه‌های مختلف، در نهایت درمورد ۶ حیطه مختلف اتفاق نظر به عمل آمد که چهار مورد اول هر حیطه در جدول آورده شده است. اولویت‌های پژوهشی درحیطه برنامه‌ریزی آموزشی از دیدگاه اعضای هیات علمی ۸۵ عنوان پژوهشی بود. پس از تجزیه و تحلیل به ۳۹ مورد، درحیطه ارزشیابی آموزشی ۲۹ عنوان پژوهشی به ۱۹ مورد، در حیطه اعضای هیات علمی ۲۳ عنوان به ۱۳ مورد، درحیطه مدیریت آموزشی ۲۱ عنوان پژوهشی به ۱۰ مورد، درحیطه دانشجویان و استعدادهای درخشان ۸ عنوان پژوهشی به ۳ مورد و در نهایت در حیطه آموزش مداوم ۱۰ عنوان پژوهشی به ۵ مورد کاهش یافت که چهار مورد اولویت اول هر حیطه در قالب جدول یک مشخص گردید.

جدول ۱: اولویت‌های پژوهشی برتر در حیطه‌های مختلف

| ترتیب                                    | حیطه برنامه ریزی آموزشی                                                                                                          | میانگین | انحراف معیار |
|------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------|--------------|
| ۱                                        | ارزیابی میزان تطابق برنامه های آموزشی با اهداف آموزشی رشته و گروه                                                                | ۴/۴۸    | ۰/۸۲۸        |
| ۲                                        | بازنگری برنامه های درسی در مقاطع مختلف آموزش پزشکی و چگونگی بهینه سازی آن                                                        | ۴/۴۸    | ۰/۸۷۰        |
| ۳                                        | بررسی انگیزه های آموزشی در فرآیند یادگیری - یاد دهی (اساتید، دانشجویان، دستیاران)                                                | ۴/۳۴    | ۰/۸۱۳        |
| ۴                                        | بررسی و آموزش بکارگیری team work در گروه‌های آموزشی                                                                              | ۴/۳۳    | ۱/۰۲         |
| <b>حیطه ارزشیابی آموزشی</b>              |                                                                                                                                  |         |              |
| ۱                                        | ارزیابی کارایی روش‌های نوین آموزشی در ارزیابی دستیاران، کارورزان و کارآموزان                                                     | ۴/۴۶    | ۰/۸۸۱        |
| ۲                                        | استفاده از روش‌های نوین ارزشیابی در ارزشیابی دستیاران تخصصی در راستای ارتقاء کیفیت ارزیابی‌های درونی و روایی و پایداری این آزمون | ۴/۴۰    | ۰/۸۱۳        |
| ۳                                        | پژوهش در شیوه برگزاری آزمون‌های تئوری و بالینی و نحوه توزیع نمره در این آزمون‌ها                                                 | ۴/۳۷    | ۱/۰۴         |
| ۴                                        | ارزیابی روش‌های تدریس موجود و تعیین نقش آن در پیشرفت تحصیلی، کارنامه تحصیلی، موفقیت در مورد، در امتحان دستیاری                   | ۴/۲۴    | ۰/۷۳۶        |
| <b>حیطه اعضای هیات علمی</b>              |                                                                                                                                  |         |              |
| ۱                                        | بررسی شیوه‌های حمایتی از اساتید برجسته در زمینه آموزش و پژوهش                                                                    | ۴/۴۸    | ۱/۰۵         |
| ۲                                        | ارزیابی نحوه عملکرد اساتید از بعد ایفای نقش معنوی و شاخص‌های شایستگی                                                             | ۴/۴۱    | ۰/۸۲۴        |
| ۳                                        | ارزیابی نحوه عملکرد رفتاری اساتید با دانشجویان / پژوهش در زمینه روابط بین اساتید از بُعد اخلاق حرفه‌ای                           | ۴/۴۰    | ۰/۵۶۳        |
| ۴                                        | شیوه‌های ارزشیابی اعضای هیات علمی در گروه‌های آموزشی و چگونگی استانداردسازی آن                                                   | ۴/۳۴    | ۰/۴۸۳        |
| <b>مدیریت آموزشی و فرهنگ</b>             |                                                                                                                                  |         |              |
| ۱                                        | نقش دانش آموختگان و تناسب تخصص آن‌ها با نیازهای جامعه                                                                            | ۴/۵۵    | ۱/۰۵         |
| ۲                                        | بررسی اقتصاد آموزشی و بودجه بندی عملیاتی در آموزش                                                                                | ۴/۳۰    | ۱/۲۰         |
| ۳                                        | ملاک‌ها و فرآیند تعیین ظرفیت پذیرش و جذب دانشجویان پزشکی و دستیاران و چگونگی بهینه سازی آن‌ها                                    | ۴/۱۶    | ۱/۳۴         |
| ۴                                        | بررسی لایه‌های مختلف فرهنگی حاکم بر دانشگاه (مدیریت، اساتید، دانشجویان)                                                          | ۳/۹۶    | ۱/۱۴         |
| <b>حیطه آموزش مداوم</b>                  |                                                                                                                                  |         |              |
| ۱                                        | بررسی کارایی و شیوه‌های بهینه سازی کارگاه‌ها و برنامه‌های آموزش مداوم                                                            | ۴/۴۶    | ۰/۸۶۰        |
| ۲                                        | بازنگری محتوا، اجرا و ارزشیابی برنامه‌های آموزش مداوم                                                                            | ۴/۳۰    | ۱/۰۲         |
| ۳                                        | نیازسنجی برنامه‌های آموزش مداوم (در دانشجویان پزشکی - پزشکان عمومی - متخصصین استان)                                              | ۴/۲۳    | ۱/۲۲         |
| ۴                                        | اعتباربخشی و استانداردسازی برنامه‌های آموزش مداوم - شامل آموزش‌های مجازی                                                         | ۴/۱۶    | ۰/۹۸۵        |
| <b>حیطه دانشجویان و استعدادها درخشان</b> |                                                                                                                                  |         |              |
| ۱                                        | بررسی شیوه‌های حمایت و هدایت استعدادها درخشان در دانشکده پزشکی و مقایسه با سایر دانشگاه‌های کشور و کشورهای دیگر                  | ۴/۲۶    | ۱/۱۴         |
| ۲                                        | بررسی برنامه‌های اجرایی اثربخش برای دانشجویان استعداد درخشان                                                                     | ۴/۲۱    | ۱/۱۹         |
| ۳                                        | بررسی چگونگی انتخاب صحیح و معیارهای انتخاب استعدادها درخشان                                                                      | ۴/۱۳    | ۱/۳۰         |

## بحث و نتیجه گیری

بیش از سایر موارد به عنوان اولویت پژوهشی مطرح نمودند (جدول ۱) که بر همین اساس دانشگاه علوم پزشکی مشهد طی دو سال اخیر اولویت‌های پژوهشی در همین حیطه را به چهارمورد: برنامه ریزی آموزشی در علوم پزشکی (نیازسنجی، برنامه ریزی، فرآیندها)، تلفیق و هماهنگی دوره‌های مختلف

نتایج بدست آمده در این پژوهش شباهت‌ها و تفاوت‌هایی را با مطالعات دیگر دانشگاه‌ها نشان می‌دهد. این تفاوت‌ها اهمیت شناخت اولویت‌های پژوهشی را به صورت منطقه‌ای تقویت می‌نماید. نتایج این مطالعه نشان داد که از میان ۳۹ مورد عنوان پژوهشی در حیطه برنامه ریزی آموزشی، اساتید چهار مورد را

آموزش علوم پزشکی و برنامه‌ریزی آموزشی درونداد- فرایند- برونداد اختصاص داده است. (۸)

همچنین دردانشگاه علوم پزشکی کرمان در سال ۱۳۸۸ به چهار مورد از اولویت‌های پژوهشی اشاره شده است که شامل: بررسی برنامه‌های آموزشی دانشجویان دندانپزشکی با رویکرد جامعه نگر، بررسی چالش‌ها در ایجاد ارتباط بین ذینفعان دانشجویان، اساتید (با فعالیتهای آموزش پزشکی) و تعیین حداقل‌های لازم استانداردهای ملی آموزش پزشکی. (۱۱) بطور کلی ارزیابی برنامه‌های آموزشی دردانشگاه‌های علوم پزشکی تبریز، مشهد، مازندران، یزد در راس اولویت‌ها قرار گرفته و از اهمیت بالایی برخوردار می‌باشد که با نتایج تحقیق حاضر نیز هم خوانی دارد. (۱۲، ۸، ۱۳، ۱۴)

جدول شماره یک چهار اولویت برتر در حیطه ارزشیابی آموزشی را نشان می‌دهد که بر این اساس نیز دانشگاه علوم پزشکی کرمان به مواردی نظیر سنجش رضایتمندی دانشجویان و اساتید از روش‌های تدریس رایج و مقایسه آن، سنجش آگاهی اساتید و دانشجویان از روش‌های تدریس رایج و مقایسه آن، بررسی سیستم‌های ارزشیابی اساتید، بررسی چالش‌های موجود در ارزیابی فعالیت‌های آموزشی اساتید در مقایسه با ارزیابی فعالیت‌های پژوهشی اشاره نموده است. (۱۱) البته دانشگاه علوم پزشکی مشهد به موردی چون: ارزشیابی کمیت و کیفیت آزمون‌ها، لاگ بوک، دیدگاه‌های اساتید و دانشجویان، فرم هاو محتوای ارزشیابی‌ها، طراحی سوالات، شیوه‌های نوین، محیط آموزشی، امکانات و منابع آموزشی، اشاره نموده است. (۸) می‌توان اذعان نمود که تقریباً اکثریت مراکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی کشور (نظیر: شیراز، مشهد، کرمان) در تعیین اولویت‌های پژوهشی مراکز خود به این موارد اشاره نموده اند که بانیاتج تحقیق حاضر همخوانی دارد. (۱۱، ۳، ۸)

نتایج پژوهش درحیطه اعضای هیات علمی نیز همان گونه که در جدول آمده است با اولویت‌های دانشگاه علوم پزشکی تهران همخوانی دارد. مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه علوم پزشکی تهران به مواردی چون ارتقاء توانمندی اعضای هیأت علمی، نظام دانش پژوهی چالش‌های اعضای هیأت علمی از بعد آموزش، پژوهش و خدمات سلامت اشاره نموده است. (۲)

دانشگاه علوم پزشکی مشهد در حیطه دانشجویان و استعدادهای درخشان به مواردی اشاره نموده است که با نتایج تحقیق حاضر همخوانی دارد: شیوه ای یاددهی و یادگیری در آموزش پزشکی (۸) و در مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه

علوم پزشکی تبریز نیز به موردی نظیر تناسب روش‌های آموزشی با اهداف یادگیری اشاره شده است. (۱۲)

دانشگاه علوم پزشکی مشهد درحیطه مدیریت آموزشی: به مواردی نظیر: انگیزش و رضایتمندی در اعضای هیأت علمی و دانشجویان، مراکز و دفاتر توسعه آموزش پزشکی (چالش‌ها، کارآیی، اثربخشی...) اشاره نموده است. (۸) که این موارد با سایر دانشگاه‌ها نظیر شیراز، تهران و گیلان نیز همخوانی دارد. (۱۵، ۳، ۲)

نتایج بررسی دانشگاه علوم پزشکی کرمان درخصوص اولویت‌های پژوهشی درحیطه آموزش مداوم به موردی نظیر تأثیر آموزش‌های تکمیلی بازآموزی (در حل نیازهای بومی و محلی) مانند: لیشمانیوز، اعتیاد) اشاره نموده است. (۱۱) دانشگاه علوم پزشکی تهران نیز، موردی چون ارزشیابی روش‌های آموزش مداوم و ارتقاء مداوم حرفه‌ای مطرح کرده است که با یافته‌های تحقیق حاضر نزدیک است. (۲)

براساس نتایج مطالعه حاضر، اولویت‌های پژوهش در آموزش درحیطه‌های مختلف مطرح گردید و در سایت دانشکده پزشکی نمایه شده است اما براساس تجارب چند ساله واحد پژوهش در آموزش دانشکده‌ها و معاونت آموزشی دانشگاه‌ها، به نظرمی رسد که بین علاقمندان به پژوهش درحیطه آموزش هماهنگی لازم وجودندارد، به طوری که بسیاری از کسانی که علاقمند به پژوهش در این حیطه‌ها هستند بدلائل مختلف (عدم آشنایی به حوزه پژوهش در آموزش و...) نمی‌توانند از امکانات پژوهشی بهره جویند و در تعیین عناوین پژوهشی موردنظر دانشگاه‌ها با مشکل مواجه هستند. برای این که بین سیاستگذاری‌های پژوهشی و نیازهای حوزه آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی ارتباط عینی برقرار گردد لازم است که ابتدا از دست اندرکاران امرآموزش علوم پزشکی نظرسنجی به عمل آید (۲۱-۱۶) و تعیین اولویت‌ها باید به صورت فرآیندهای تکرارشونده با فواصل معین و منطقی انجام شده و نتایج آن‌ها مورد استفاده قرارگیرد. (۴)

اولویت‌های بدست آمده در این تحقیق همخوانی زیادی را با تحقیقات انجام شده در سایر دانشگاه‌ها را نشان می‌دهد (۲، ۳، ۱۰، ۱۳). از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به تعمیم‌پذیری محدود نتایج مطالعه به علت کاهش دقت در پاسخ‌گویی به سؤالات به علت طولانی بودن زمان پاسخ‌گویی و شرایط نامساوی زمان پاسخگویی اشاره نمود.

براساس نتایج این پژوهش پیشنهاد می‌گردد: از آن جا که مراکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی (EDC) بعنوان مغز

استفاده قرار گیرد و این اولویت‌ها معیاری مهم برای پذیرش طرح و حق تقدم انجام آن محسوب گردد.

### قدردانی

پژوهشگران بر خود فرض می‌دانند که مراتب تقدیر و تشکر خود را از ریاست، مدیران گروه‌های آموزشی و کلیه اعضای هیات علمی که صمیمانه در تمامی مراحل تحقیق ماریاری رسانند اعلام نمایند

متفکر دانشگاه، مسئولیت ارتقای کیفی آموزش را در دانشگاه‌های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی کشور بعهد دارند که ایفای این نقش حساس مستلزم وجود سازوکار دائمی در دانشکده‌ها و مراکز آموزشی درمانی است تا فعالیت‌های توسعه آموزش در تمامی ارکان آموزش دانشگاه تسری یابد. (۱۶،۲۱) لذا، در راستای تحقق اهداف فوق، ضروری است که این مراکز ضمن هماهنگی درون و برون بخشی به نظامند نمودن آموزش و نوآوری در آموزش علوم پزشکی، فهرستی از اولویت‌های پژوهشی بدست آمده در این تحقیق در اختیار مراجع مختلف تصمیم‌گیری علوم پزشکی قرارگیرد. همچنین چهار اولویت اول هرکدام از حیطه‌های شش گانه این پژوهش به عنوان محرکی برای طرح‌های تحقیقاتی محققین مورد

### References

- 1-Majidpour A, Amini Sani N, Adalatkhah H, et al. Research Priorities in health field in Aradabil: An experience. JAUMS. 2003 ;3(9):7-21. [Persian]
- 2- Tehran university of medical sciences. Educational development center. [Cited 2012 Feb 5]. Available from: <http://edc.tums.ac.ir/content/?contentID=23>.
- 3- Shiraz university of medical sciences. Educational development center. [Cited 2012 Feb 8]. Available from: <http://edc.sums.ac.ir/vahedha-markaz/research-ineducation.html>.
- 4-Hatmi Z.N., Mohammadi N., Sedaghat M. Determination research priorities in the medical faculty departments, Tehran university Medical Journal (TUMJ) 2006; 63(11):913-919[Persian].
- 5-Mittion C, Patten S. Evidence based priority setting : What do the decision makers think?. Healths Serv Res Policy. 2004 Jul;9(3):146-152.
- 6-Karimi GH., Gharah Baghian A., Rahbari M.A., Vafaiyan V., Minabsalemi E., Need - Assessment and research priorities –setting into research center, Damari B. Bloob (Khoon) Summer 2005 ;2(4):123-124 [Persian].
- 7- Isfahan university of medical sciences. Educational development center. [Cited 2012 Jan 30] Available from: <http://edc.mui.ac.ir/education/index/>.
- 8- Mashhad university of medical sciences. Educational development center. [Cited 2012 Feb 8] Available from: <http://www.mums.ac.ir/education/fa/olaviyat3.PDF>.
- 9-Ghanbari Khanghah A., Baghaei Laki M. Nurses ' perspectives of nursing research priorities about cancer patients, Iran Journal of Nursing (IJN) May 2009;22(57):1-11[Persian].
- 10- Skulmmsky G, Hartman FT, Krahn J. The Delphi method for graduate research. Journal of information Technology Education 2007;6:1-21.
- 11- Kermanshah university of medical sciences. Educational development center. [Cited 2012 Jan 20]. Available from: <http://www.Kums.ac.ir/education/fa/olaviyat>.
- 12- Tabriz university of medical sciences. Educational development center. [Cited 2010 Feb 8]. Available from: <http://edc.tbzmed.ac.ir/Default.aspx?tabid=100>.
- 13- Mazandaran university of medical sciences. Educational development center. [Cited 2011 May 19]. Available from: <http://www.mazums.ac.ir/ShowPage.aspx?page=form&order=show&lang=1&sub=4&PageId=4531&codeV=1&tempname=EDC>.

- 14- Shaheed Sadoghi Yazd university of medical sciences. Educational devlopment center. [Cited 2011 Aug 27]. Available from: <http://www.ssu.ac.ir/index.php?id=9763>.
- 15- university of medical sciences. Educational devlopment center. [Cited 2012 Feb 4]. Available from: <http://www.gums.ac.ir/edc/default-2965.aspx?init>.
- 16-Amin Alroaya M, Atari A ,Hasanzadeh A. Research priorities of behavioral sciences from the viewpoint of mental health professionals in Isfahan. Iranian Journal of psychiatry and clinical psychology. 2010;16(61):127-134. [Persian]
- 17-Ahmadi F, Nasiriani K, Abazari P. Device in Research: Delphi Technique. Iranian Journal medical education. 2008 ;8(1)175-185. [Persian]
- 18-Yazdankhahfard M.R, Kamali F, Sharifi Sh, Motamed N, Hajinezhad F. Determinating nursing research priorities according to viewpoints nurses in Bushehr city using Delphi Technique. Iranian South medical Journal (ISMJ). 2008;10(2):182-189. [Persian]
- 19-Murray E. Challenges in medical research. Medical Education 2002; 36:110-112
- 20-Mann Karen V. Reflecting on the challenges facing continuing medical education today. Medical Education 2005; 39: 546–547.
- 21- khazaiepour Z, Souri M, Shirazi M, Sabouri K.A, Farahmand S, Kohan N, Mohamadi A, Miri M. Comprehensive guide to medical education research. Tehran: Ashtian; 2010. [Persian]

# Priorities of Medical Education Research Based on Delphi Method in Medical School of Guilan University of Medical Sciences

Nemati Sh<sup>1,\*</sup>, Asgari F<sup>2</sup>, Heidarzadeh A<sup>3</sup>, Saberi A<sup>4</sup>, Bahadouri M.H<sup>5</sup>, Haddadi S<sup>6</sup>

<sup>1</sup> ENT-HNS dept, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

<sup>2</sup> Nursing Dept, School of Nursing and Midwifery, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

<sup>3</sup> Community Medicine Dept, School of Medicine, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

<sup>4</sup> Neurology Dept, School of Medicine, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

<sup>5</sup> Anatomical Sciences & Histology Dept, School of Medicine, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

<sup>6</sup> Anesthesia Dept, School of Medicine, Guilan University of Medical Sciences, Rasht, Iran

Received: 2012/11/10

Accepted: 2013/2/5

## Abstract

**Introduction:** Determine research priorities as a scientific process and principle of strategic planning and research structure devote resources for the best assigned. Given the importance and role of scientific research in micro and macro planning and also considering the basic needs of society in the direction of research should be relevant, the aim of this study was to determine research priorities in education from the viewpoint of the medical school faculty.

**Methods:** This cross-sectional study on 30 individuals have expert faculty of Guilan University of Medical Sciences. Medical research environment was in Rasht. Data collection method, Delphi method was conducted in three stages. Collected data using SPSS software version 13 was analyzed. After calculating the scores of all participants on each title, titles that had a higher score as a high priority issue in the domain were concerned.

**Results:** Results of the consensus, including 89 research subject in six priority areas of research training as was provided. After scoring and analysis of different areas, eventually about six titles in different areas of consensus was achieved. Respectively in the final stage in each domain: educational planning 39 subject, educational evaluation 19 subject, Faculty 13 subject, continuing education 5 subject, educational management 10 subject and talented students 3 subject were confirmed.

**Conclusion:** It seems that in order to providing the necessities of community, determine medical education research as one of basic objectives of strategic planning in education as well as coordinate educational development office (EDO) activities with others is necessary.

**Key words:** Priority, Delphi Technique, Research, Education

**Corresponding author:** Asgari F, Nursing & Midwifery School, Guilan University of Medical Sciences, Guilan, Iran  
asgari\_f@gums.ac.ir